

**TRANSPORTAR EL MÓN
DE LA CIÈNCIA A LA CIUTADANIA**

David Bueno
i Torrens

Professor i investigador de genètica
de la Universitat de Barcelona

Socialització científica

La ciència —definida com el conjunt de coneixences d'un cert ordre de coses— i la tècnica —que és l'aplicació de la ciència— tenen un impacte cabdal en tots els aspectes de la nostra vida, i hi confiem bona part del nostre futur. Només cal que fem una ullada al nostre voltant. Des dels objectes més quotidians fins als més sofisticats tractaments biomèdics tenen el seu origen en la ciència o bé en són conseqüència. Paradoxalment, però, per a moltes persones la ciència és una gran desconeguda, la qual cosa genera in comptables contradiccions. Per exemple, tots fem servir telèfons mòbils, però ningú vol viure a prop d'una antena; tots gaudim dels múltiples beneficis de la biotecnologia, en forma de fàrmacs i noves teràpies, però molta gent arrufa el nas en sentir el qualificatiu *transgènic*, i tots hem sentit parlar de les causes del canvi climàtic, però ben pocs estarien disposats a renunciar al seu estil de vida. Tot sovint la tècnica es percep com un element deshumanitzador, i hi ha qui associa progrés a destrucció. Tanmateix, pràcticament ningú renuncia al progrés.

PER MOTIUS OBVIS NO HI HA CAP PERSONA capaç de capir totes les noves troballes. Només en els darrers 12 mesos s'han publicat més de 700.000 treballs especialitzats en biologia i medicina. Però hi ha maneres de fer arribar les bases d'aquests coneixements a tothom que hi estigui interessat, mitjançant difusió científica de qualitat sobre temes actuals. Ara bé, tret de comptades excepcions mediàtiques, quants llibres de divulgació es poden trobar a les llibreries, quantes pàgines hi dediquen habitualment els diaris, quants reportatges sobre ciència actual s'emeten en hora punta, quantes obres es van dur a la Fira de Frankfurt o quantes n'hi ha habitualment a les parades de Sant Jordi? I quantes, a més, es poden llegir en català?

UNA DE LES CAUSES DE LA MANCA RELATIVA de difusió científica és la tradicional i artificial dicotomia entre cultura i ciència. Quan es parla de cultura generalment es fa referència a literatura, història, art, filosofia, música, cinema, poesia o teatre, però no a ciència. Però la ciència també és cultura, atès que com les altres manifestacions culturals condiciona la nostra manera de pensar, de viure, de veure el món i d'organitzar-lo. Si la cultura eixampla el nostre pensament i ens ajuda a ser més lliures, el coneixement i la difusió cultural de la ciència són clarament imprescindibles per garantir la nostra llibertat d'opinió i elecció en un món regit per la

DANIEL BOADA

“Quan es parla de cultura generalment es fa referència a literatura, història, art, filosofia, música, cinema, poesia o teatre, però no a ciència. Però la ciència també és cultura”

ciència i la tècnica. No sóc tan ingenu que pretengui que sempre i a tot arreu hi hagi difusió científica, però atesa la importància d'aquest aspecte cultural al món actual crec que el desequilibri és evident. Curiosament, aquesta relativa manca de divulgació no és pas deguda al desinterès dels ciutadans, com es desprèn del fet que una de les publicacions periòdiques més venudes sigui la revista de divulgació *Muy interesante* i de l'allau de queixes que va rebre TVE quan va anunciar la supressió del programa *Redes*, que finalment mantindrà. També podem gaudir de quatre excel·lents revistes de divulgació en català: *Mètode*, editada per la Universitat de València; *Omnis Cellula* i *Eureka*, aquesta darrera gratuïta, editades per Omnis Cellula, i *Nat*, especialitzada en temes de natura, editada per Sàpiens Publicacions.

SI, EFECTIVAMENT, LA CIÈNCIA TÉ UN IMPACTE cabdal en tots els aspectes de la nostra vida, l'accés a una cultura científica adequada als no especialistes hauria de ser una prioritat, i al nostre país s'hauria de potenciar a més que també fos en català. És l'única manera d'evitar, per exemple, que algú es cregui els que posen en dubte el canvi climàtic, o moltes de les elucubracions estranyes que se senten entorn dels organismes transgènics, tan útils en molts aspectes industrials, biomèdics i àdhuc agronòmics i ecològics. És de justícia dir que cada cop hi ha més iniciatives per transportar el món de la ciència al conjunt de la ciutadania, com l'Any de la Ciència que estem a punt d'acabar, però no n'hi ha prou amb actuacions puntuals. Cal una continuïtat, un treball constant de promoció de la difusió científica, com el que tan encertadament fa CosmoCaixa amb les múltiples activitats i conferències que ofereix, inclosa la *Mostra del llibre de ciència* que organitza anualment a mitjans de novembre, coincidint amb la *Setmana de la ciència*. Per això també celebri la implantació d'una assignatura comuna sobre ciència contemporània al nou batxillerat.

LA CIÈNCIA S'HA D'ENTENDRE COM UNA IMPORTANT àrea de participació social, que és la base conceptual de la democràcia, de manera que tothom qui ho vulgui pugui sentir-se implicat en els debats científics que ens fan avançar socialment i tècnicament, i esdevenir copartícip dels avenços científicotècnics en igualtat de condicions i també de responsabilitats. Perquè la responsabilitat del futur no ha de dependre dels jerarques polítics o econòmics, sinó de tota la societat.